НІВА

Год выдання V
№ 39 (239)
25 ВЕРАСНЯ 1960
БЕЛАСТОК
Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Міхась ВАСІЛЁК

Сціхлі птушкі, і сівая
Ходзіць восень борам, гаем,
Днём і ноччу залацістым
Усцілае сцежкі лістам.
Звісшы нізка над ракою,
Шэпча лознік з асакою.
Зніклі краскі, сумна, глуха,
Непагода — завіруха.
Прытулілася да тына
Адзінокая рабіна.
Шкода сонечнага лета...
Апусцеў, заціх палетак.
У далёкі край за мора
Журавы плывуць над борам,
Над рачным блакітам дальнім
З сумным крыкам развітальным...

ЦЯГНІК САРДЭЧНЫХ СУСТРЭЧ

Цягнікі бываюць розныя: пасажырскія, таварныя... У нашай памяці дагэтуль яшчэ застаюцца жывымі і такія цягнікі, якія ў змрочныя асеннія ночы вязлі на ўсходні фронт узброеныя да зубоў гітлераўскія полчышчы.

І вось у адрозненні ад гэтых апошніх, і дзеля таго, каб не было больш ніколі цягнікоў, якія сеюць смерць, з варшаўскага вакзала адпраўляўся на ўсход з усім вядомай эмблемай — белым голубам на паравозе — «Цягнік міру і дружбы». Гэты першы таго роду «Цягнік», арганізаваны Агульнапольскім камітэтам міру, накіроўваўся ў тры сталіцы Савецкага Саюза — Мінск, Маскву і Кіеў. Вёз ён 316 асоб, сторонікаў міру, прадстаўнікоў амаль усіх існуючых у Польшчы арганізацый, творчых аб'яднанняў і таварыстваў.

Надзвычай гасцінна прыняла прадстаўнікоў Польшчы беларуская зямля. Ужо на граніцы з перона Брэсцкага вакзала даносіліся прывітальныя мелодыі духавога аркестра. Не гледзячы на плачлівае надвор'е — вясёлы настрой. Абшырная вакзальная зала ўвассала нас у сваё нутро. Неўзабаве цяжка было разабрацца, хто з Польшчы, а хто з мясцовых брэсцкіх жыхароў. І невядома адкуль узялася гармошка. Румяная, маладая дзяўчына націснула на басы. Паліліся мелодыі танцавальнай музыкі. Неўзабаве ўсе тут з прысутных былі ўжо знаёмыя, госці пачуліся як у сябе дома. Хутка мінулі дзве гадзіны і многія пары, якія толькі што пазнаёміліся, з глыбокім уздохам і смуткам у вачах развітваліся на пероне. Ці сустрэнемся ізноў, — думалі яны ў тую хвіліну. Прыязджайце да нас часцей, — нesліся словы нам уздагонкі. Ля адкрытага акна вагона малады ўдзельнік нашай экскурсіі прыціскаў да сэрца букет кветак, які атрымаў ад прыгожай брэсцкай дзяўчыны.

Доўгае падарожжа ў Мінск усіх нас, з'ехаўшыхся з цэлай Польшчы, пазнаёміла з сабою, параднілa. Вось і сталіца Савецкай Беларусі — Мінск. Вітала яна нас сваёй маладосцю і прыгажосцю. Нам і сонца вынырнула з-за тонкіх хмараў і ўсміхалася да нас ласкавым вокам. Я з'яўляўся тым шчаслівцам, якому ўжо давялося пабываць у Мінску раней. Сэрца затрэпяталася моцна. Цісніліся думкі аб знаёмых, з якімі так хацелася ўбачыцца. Вітаючыя нас прадстаўнікі грамадскасці Мінска ўручаюць букеты кветак.

На вакзальнай плошчы чакаюць на нас аўтобусы з праваднікамі. Доўгім шнурочкам цягнуцца яны ў горад, з якім прагна ўсе хочуць пазнаёміцца. Экскурсаводы знаёмяць з гісторыяй горада, які ў 85 прац. быў разбураны гітлераўскімі акупантамі, які залечыў ужо свае ваенныя раны і з'яўляецца прыгожым, новым, сучасным горадам, з кожным днём змяняючым сваё аблічча. Чым далей у глыбіню горада накіроўваюцца нашыя аўтобусы, тым больш ва ўсіх нас расце захапленне. Па дарозе са скверыка вітае нас бронзавы Янка Купала. Затрымоўваемся на плошчы перад палацам Прафсаюзаў. Гурмам бягуць да нас хлапчукі ў чырвоных гальштуках і дзяўчаткі ў белых фартушках. Просяць на памяць польскую манету. Усе яны ўжо ў святочным выглядзе. Перад пачаткам школьнага года вось тут, на кірмашы, абменьваюцца кніжкамі і купляюць неабходныя школьныя прылады.

У палацы Прафсаюзаў намечаны мітынг — сустрэча ўдзельнікаў «Цягніка міру і дружбы» з мінчанамі. Прыгожая зала Прафсаюзаў запаўняецца да апошняга месца. Мітынг адкрывае Іван Казлоў — старшыня Таварыства Дружбы і Культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі.

(Працяг на стар. 3)

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

У СПАБОРНІЦТВЕ З ДАЖДЖОМ

Мінулае лета было вельмі непрыхільнае да сялян. Кожная гадзіна добрага надвор'я ацэньвалася на вагу золата, на тоны хлеба.

Гутарым з Аляксандрам Вішнеўскім — аграномам і адначасова бухгалтарам сельгаскааператыва ў Дарожках (Беластоцкі павет).

— Ці шмат перашкодзіў Вам безупынны дождж пры ўборцы ў гэтым годзе?

— Не менш, чым іншым гаспадарам. На гэтае няшчасце, на жаль, няма пакуль-што ніякага спосабу нават у супольным гаспадараванні. Вада заліла сенажаць, дождж паламаў збожжа так, што нават касой цяжка было да яго дабрацца, не гаворачы ўжо аб жняярках, а тым больш — аб камбайне.

— Зы ўспамінаеце аб камбайне. Адкуль ён у вас?

— Збожжавы камбайн падарылі нам калгаснікі Гродзеншчыны.

— Камбайн на палях Беласточчыны, як дагэтуль — рэдкасць. Шырока ў нас распаўсюджаны меркаванні, што камбайн у нашых умовах непрыгодны да эфектыўнага карыстання. У Вас ужо ёсць нейкі вопыт. Калі ласка, раскажыце нам.

— Гэткія меркаванні зусім беспадстаўныя. Мы карыстаемся камбайнам ужо не першы год. На падставе асабістага вопыту магу сказаць: гэта цудоўная машына. На нашых палях вытрымаў ён экзамен на выдатна. Камбайн дае магчымасць за адну гадзіну сабраць і ачысціць збожжа з трох гектараў паверхні. Гледзячы з блізка за працай камбайна на спулдзельчым полі, нашы суседзі — аднаасобнікі з Дарожак і навакольных вёсак поўнасцю пераканаліся ў яго бясспрэчнай вартасці і з кожным годам усё больш атрым-

(Працяг на стар. 5)

ЗА ТЫДЗЕНЬ

9 ГОД АДЦЯТЫ АД БЕЛАГА СВЕТУ!

Герaічны подзвіг рускага салдата. Барацьба на жыццё і смерць у засыпаных падземеллях Брэсцкай крэпасці.

Аб гэтым раскажа нам у наступным нумары С. СМІРНОЎ, савецкі пісьменнік, які збірае матэрыялы да гісторыі Брэсцкай крэпасці.

Чытайце яго надзвычай цікавае апавяданне п. з. **«НЯЗМЕННЫ ВАРТАВЫ»**

Польскія настаўнікі на праспекце імя Сталіна ў Мінску.

Міхась Васілёк

Памёр вядомы беларускі паэт Міхась Васілёк (Касцевіч). Міхась Васілёк нарадзіўся ў 1905 годзе на Гродзеншчыне. З юнацкіх год паэт бярэ ўдзел у рэвалюцыйным руху. Яго арыштоўвалі, кідалі ў турму.

«Шчыры голас Васілька, — успамінае Пестрак, — гучаў у заходнебеларускай паэзіі, пачынаючы ад 1925 года, амаль да самага вызвалення. Васілька ведаў, чытаў і любіў народ. Яго вершы дэкламаваліся са сцэны вясковых гурткоў самадзейнасці. Яны клікалі народ да барацьбы за вызваленне. Міхась Васілёк — першы паэт былой Заходняй Беларусі, які непасрэдна выказаў думкі і пачуцці прыгнечанага народа...»

Міхась Васілёк актыўна супрацоўнічаў у «Маланцы». Па ўсёй Заходняй Беларусі рэвалюцыйная моладзь чытала напамяць яго сатырычныя творы, спявала песню на яго словы «У бой на акупанта».

Як сцвярджае А. Вялюгін ва ўступным слове да «Выбраных твораў» Васілька, некаторыя раннія вершы Міхася Васілька і дагэтуль жывуць у вуснай народнай творчасці.

У 1939 годзе Міхась Васілёк у шынялі салдата польскай арміі апынуўся ў бараках фашысцкага канцлагера. Уцёкшы з палону, паэт змагаўся з фашыстамі ў партызанскіх атрадах на Гродзеншчыне.

У пасляваенны час Міхась Васілёк працаваў у «Гродзенскай праўдзе». Яго творы выходзілі асобнымі кніжкамі і друкаваліся ў перыядычным друку.

Вестка аб заўчаснай смерці таленавітага паэта выклікае ў нас глыбокі сум. Яго ўвесь творчы шлях будзе заўсёды прыкладам адданага служэння роднай літаратуры, якую ён выдатна ўзбагаціў радкамі сваіх прывабных, неўміручых твораў, бліскіх сэрцу кожнага беларуса.

Фотавітрына

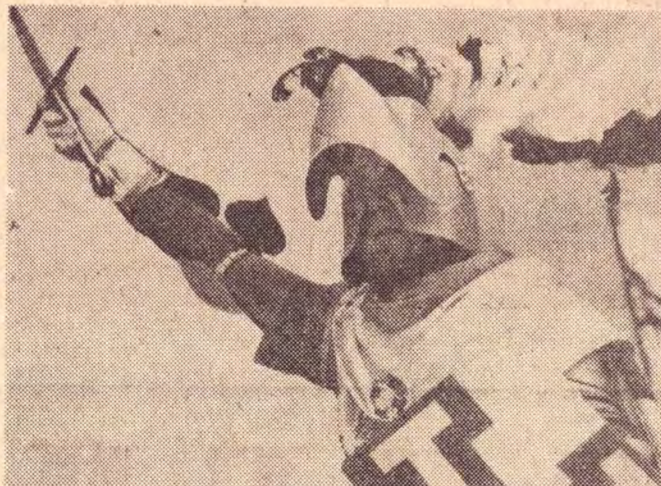

Незвычайна вялікай папулярнасцю карыстаецца новы польскі фільм «Крыжакі». У Беластоку, напрыклад, немагчыма нармальным парадкам трапіць на гэты фільм — білетаў няма ў продажы. На здымку: Станіслаў Ясюкевіч у ролі Ульрыха фон Юнгінген з «Крыжакаў».

Купанне хатніх сланоў на Цэйлоне. Сланы выконваюць тут цяжкую працу і цэняцца даражэй ад аўтамашыны.

У польскім культурным цэнтры ў Празе. На здымку: стаіска з кнігамі.

Два разы ў дзень па сігналу свістка работніцы завода трыёдных радыёапаратаў у Токіо падвяргаюцца кароткаму адпачынку, у часе якога цела знаходзіцца ў нерухомай пазіцыі, а людзі ў той час аб нічым не думаюць.

Гэты своеасаблівы адпачынак — т. зв. рэлакс — аднаўляе сілы і ў выніку павышае прадукцыйнасць працы.

Парламент свету распачаў пасяджэнне

Паводле традыцыі, у аўторак 20 верасня, пачалася XV сесія Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Парадак дня прадугледжвае рэкордную колькасць пунктаў — усяго разам аж 86. У іх ліку знаходзяцца надзвычай важныя пытанні, такія як усеагульнае і поўнае раззбраенне і другарадныя, як пытанне нямецкага насельніцтва ў паўднёвым Тыролі.

Магчыма, што ў парадак дня будзе пастаўлена яшчэ скарга Кубы супроць Злучаных Штатаў ды іншыя праблемы, высунутыя паасобнымі дэлегацыямі ў ходзе бягучай сесіі.

Першыя два дні XV сесіі будуць прысвечаны працэдурным пытанням. Выбрана ужо старшыню і намеснікаў старшыні сесіі, а таксама старшынь сямі галоўных камісій. У гэты час, калі пішу вось гэтыя словы, дэбаты яшчэ не пачаліся. Таму зараз цяжка прадбачыць, ці XV сесія ААН здзейсніць усе нашыя надзеі. Аднак неабвяргальным з'яўляецца факт, што XV сесія ААН — гэта амаль поўнасцю парламент народаў свету. Тут прысутнічае найменш 40 кіраўнікоў дзяржаў з Еўропы, Азіі, Афрыкі, Латынскай Амерыкі. А гэта сведчанне перамогі мірных імкненняў сацыялістычных дзяржаў, якія жадалі бачыць у ААН месца вырашэння усіх асноўных міжнародных пытанняў. Кіраўнікі урадаў прадстаўляюць у Нью-Йорку, у прыватнасці, такія вялікія краіны, як Індыю, Інданезію, Пакістан, Бірму, Афганістан, Цэйлон, а не гаворым тут ужо аб шматлікіх краінах Афрыкі і Паўднёвай Амерыкі. Прысутнасць так вялікай колькасці кіраўнікоў дзяржаў з усяго свету гаворыць аб новай з'яве ў ААН, гаворыць аб павелічэнні сур'ёзнасці дэбатаў і аб магчымасці іх плённых вынікаў. Гэта адначасова асабісты поспех Старшыні Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчова і пабач з тым паражэнне Злучаных Штатаў.

У гэтых абставінах Генеральная Асамблея, як ніколі дагэтуль, мае прычыніцца да аслаблення міжнароднай напружанасці і да наладжання ізноў дыялагу паміж Усходам і Захадам. Цяжка дапусціць, каб Злучаным Штатам і іх усё больш тапнеючым саюзнікам удалося ўмоцніць халодную вайну і аслабіць ролю Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Халодная вайна, як аснова міжнароднай палітыкі, з'яўляецца сёння ўсё больш выразнейшым анахранізмам, якога не хочуць і з якім не могуць згаджацца нават саюзнікі Злучаных Штатаў, не гаворачы тут ужо аб нейтральных і слаба развітых краінах. Злучаныя Штаты пав іншы зараз апасацца выяўлацыі на форум ААН, калі б хацелі астацца на сваіх рэакцыйных пазіцыях.

ЗША найбольш баяцца нейкіх новых сенсацыйных прапаноў з боку прэм'ера Хрушчова, якія могуць здабыць прыхільнасць сусветнай грамадскасці і якім Захад не патрапіць нічога важнага супрацьпаставіць. Зараз усе пераканаіы ў тым, што прэм'ер Хрушчоў і другія кіраўнікі сацыялістычных дзяржаў, а ў тым ліку і I Сакратар ЦК ПАРП Ул. Гамулка — не прыехалі ў Нью-Йорк з парожнімі рукамі. З зацікаўленнем усе чакаюць на выступленне савецкага прэм'ера, якое паводле нью-йоркскіх каментатараў будзе заключаць новыя прапановы ў справе ўсеагульнага і поўнага раззбраення.

Як мяркуюць многія наглядальнікі, таксама і Польшча ўнясе свой сур'ёзны ўклад у справу раззбраення. Спалучэнне гэтага пытання з праблемай хуткага эканамічнага развіцця адсталых краін павінна сустрэцца з поўнай падтрымкай афрыканскіх і азіяцкага блоку.

Усё гэта дазваляе меркаваць, што дыпламатычная ініцыятыва ў самых важных праблемах будзе падчас бягучай сесіі ААН знаходзіцца ў руках сацыялістычных дзяржаў. Узрастаючая колькасць членаў ААН з асяроддзя краін, праводзячых нейтральную палітыку, выдатна павялічвае шансы на ўмацаванне прынцыпаў мірнага суіснавання дзяржаў з розным палітычным і грамадскім ладам.

У. ЛАЗІНСКІ

Пасля невялікага адпачынку пачалося разбурэнне турмы. Атрымаўшы зубілы і малаткі, мы разышліся па камерах.

Я накіраваўся ў камеру секцыі «ро» на першым паверсе. Сцены камеры былі зроблены з бетону павышанай трываласці і з цяжкасцю паддаваліся зубілу. На працягу гадзіны я выдаўб толькі ямку глыбінёй пяць сантыметраў.

Неўзабаве быў дастаўлены дынаміт, які закладвалі ў праробленыя адтуліны і падрывалі. Узрывы не далі патрэбнага эфекту: у сценах зрабіліся праёмы размерам да аднаго квадратнага метра. Таму аперацыю даводзілася паўтараць шмат разоў. Зрабіўшы новыя адтуліны, мы закладвалі дынаміт, бегалі, хаваліся. Мы так былі змучаны, што нікому не хацелася ўставаць. І толькі страх перад смерцю прымушаў кожнага падымацца і працягваць працу.

Так як разбурэнне турмы працягвалася вельмі памалу, то ўзнікла думка ўжыць авіябомбы. Але ў атрадзе пад рукою іх не было.

Летам у Маньчжурыі світае рана. У тры гадзіны неба на ўсходзе пачало святлець. Да гэтага часу дождж спыніўся. Неўзабаве на грузавіках прыбыла вялікая партыя пяцідзесяцікілаграмавых бомбаў. У кожнай камеры залажылі па адной бомбе. Усе іх злучылі электраправодкай для запала.

«Зараз будзе ўсё закончана», — думалі мы, лежачы на мокрай траве і чакаючы ўзрыву.

Мінут праз дзвацаць раздаўся аглушальны ўзрыў, і над галоўным будынкам высока ў неба ўзняўся полымя і абломкі сценаў турмы. У гэты момант на твары кожнага можна было прачытаць задаваленне: ад арэны ўчарашняй трагедыі не засталося і следу. Было дзевяць гадзін раніцы 10 жніўня 1945 года.

Работы яшчэ не закончыліся. Камандаванне мела намер эвакуіраваць асабовы склад толькі пасля таго, як будуць знішчаны ўсе доказы.

У лабараторыях мы знішчалі медыцынскае абсталяванне, палілі дакументы. З усіх лабараторый сабралі ў адзін пакой каля трох тысяч мікраскопаў. Мы разышліся, разбіваючы мікраскопы, хоць і разумелі што знішчаць дарагія прылады зусім недарэчна нават пры гэтым становішчы. Толькі ў тры гадзіны дня нам дазволілі адпачыць. Я ішоў, як п'яны.

Ля казармы мне на вочы трапіў Хаманака. Падсеўшы да яго, я спытаў:

— Калі вярнуўся? — Ну як, слава Богу, выкрунуўся?

— Нічога, — глуха адказаў ён і паглядзеў на мяне нейкім абыякавым позіркам. Марысіма паглядзеў на нас, але нічога не сказаў. Тут я ўспомніў аб Кусуно і вырашыў наведаць яго.

— Пайду ў шпіталь, — сказаў я яму і выйшаў. У шпіталі быў такі самы балаган, як і ў казарме. Я папрасіў дзяжурнага санітара правесці мяне да сябра.

— Да яго нельга. Вы можаце заразіцца, — сказаў ён, выводзячы мяне.

— Як ён чуецца?

— Хварэе, нічога не зробіш. Відавочна, будзе ляжаць.

Раптам у галаве ў мяне мільганула страшная думка: «Ці ж пакінуць так хворых, якія могуць быць жывымі сведкамі?» У мяне ў памяці выплыў вобраз маці Кусуно. Я ўспомніў яе гутарку з маім бацькам перад нашай адпраўкай. Яна расказвала яму аб тым, як страціла мужа і як ёй цяжка было ўладзіць свайго малодшага сына ў школу... Выйшаўшы са шпіталю, пачуў голас Хаманака:

— Акіяма, на пастраенне!

Пры гэтых словах я адразу забыў аб Кусуно. Мне паказалася, што атрад ужо выступае. Ахоплены страхам спазніцца і застацца, я са ўсіх ног кінуўся на месца збору.

Перад строем ужо стаяў начальнік групы Осумі і тлумачыў становішча:

— ...Цяпер наша армія вядзе ўпартыя баі з праціўнікам у пагранічных раёнах, стрымліваючы яго націск. Ёсць загад нашаму атраду часова пакінуць гарадок. Неабходна цэламу асабоваму складу прывесці ў парадак свае асабістыя рэчы і сабрацца перад штабам. Месца назначэння пакуль невядомае. Відавочна, мы павінны будзем умацавацца ля Хінганскага хрыбта. Так як не выключана магчымасць сутычак і смерці ў баі, усім адзець лепшае абмундзіраванне.

Сабраўшыся перад штабам атрада, мы рушылі да чыгункі, дзе стаялі грузавыя вагоны. Усе гаручы адным жаданнем — ехаць як можна хутчэй. Але ў вагоны мы адразу не заладаваліся. Нам за-

(Працяг на стар. 4)

77 78 79

Карэспандэнцыя з БССР

КУЗНЯ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

Студэнтка 3-га курса факультэта механізацыі Антаніна Савіна перад выездам у поле аглядае трактар ДТ - 54.

Ранішняе паветра напаўняецца ракатаннем матораў. Трактары адзін за другім выходзяць на поле. Кіруюць імі студэнты трэцяга курса факультэта механізацыі.

Тут, на цэнтральным аддзяленні, будучыя інжынеры робяць усе палявыя работы: апрацоўваюць глебу, сеюць і даглядаюць за раслінамі, збіраюць ураджай. Зразумела, усё тут выконваецца пры дапамозе машын. Усё гэта робіцца з адной благароднай мэтай — рыхтаваць такіх спецыялістаў, якія б маглі смела застасоўваць у сельгасвытворчасць багатыя дасягненні савецкай навукі.

Зараз навукова-доследная гаспадарка акадэміі займае 4 500 гектараў зямлі, не ўлічваючы вялікай паркавай гаспадаркі, дэндралагічнага саду і гадавальніка дэкаратыўных раслін. Ёсць і свая жывёлагадоўчая ферма.

А якія ж вынікі працы студэнтаў? На гэтае пытанне адказаць няцяжка. З кожным годам яны дабіваюцца лепшых паказнікаў у павышэнні ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і ў пад'ёме прадуктыўнасці жывёлагадоўлі.

Беларуская ордэна Працоўнага Чырвонага Сцягу сельскагаспадарчая акадэмія — адна з найстарэйшых вышэйшых сельскагаспадарчых навучальных устаноў Савецкага Саюза. У жніўні ёй споўнілася 120 год. За добрую падрыхтоўку спецыялістаў сельскай гаспадаркі ў дзень стагадовага юбілею — ў 1940 г. — (тады яшчэ інстытут) акадэмія была ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцягу.

За гады Савецкай улады падрыхтавана спецыялістаў толькі з вышэйшай адукацыяй звыш 8 200 чалавек. Акрамя таго, пры акадэміі прайшлі курсы павышэння кваліфікацыі 7915 чалавек. Сярод тых, хто вучыўся ў Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі, ёсць нямала прозвішчаў, вядомых далёка за межамі Савецкага Саюза.

Шырока вядома, напрыклад, імя Пятра Альсміка — лаўрэата Сталінскай прэміі, доктара сельскагаспадарчых навук, члена - карэспандэнта Усесаюзнай Акадэміі сельскагаспадарчых навук імя Леніна. Шмат каштоўнага ў сельскагаспадарчую навуку ўнеслі былыя выпускнікі акадэміі В. І. Шэмпель — зараз дырэктар Інстытуту земляробства Акадэміі сельскагаспадарчых навук Беларусі і І. С. Лупіновіч — прэзідэнт Акадэміі сельскагаспадарчых навук Беларусі і многа іншых.

Зараз у акадэміі працуе восем факультэтаў: агранамічны, аграхіміі і глебазнаўства, заатэхнічны, эканамічны, механізацыі сельгасвытворчасці, інжынерна-гідрамеліяратыўны і аграпедагагічны. На ўсіх факультэтах у мінулым годзе займалася 5334 студэнты. Выкладамі і навуковай работай у акадэміі занята 269 чалавек. Большасць з іх дактары і кандыдаты навук.

Выкладчыкі і студэнты часта наведваюць калгасы і саўгасы. У мінулым годзе было зроблена 376 выездаў. Праведзена ў калгасах 24 семінары па вапнаванню глеб, угнаенню, па вырошчванню ільну, па гадоўлі маладняка буйнай рагатай жывёлы. Вядзецца таксама работа па даследванню метадаў асушкі мінеральных моцна вільготных глебаў.

Студэнты і навуковыя супрацоўнікі на працягу многіх гадоў працуюць над паляпшэннем беларускай чорна - стракатай пароды сзіней, якая адрозніваецца хуткаспеласцю, вялікай вагой і пладавітасцю.

Вялікія задачы стаяць перад вышэйшай савецкай школай у бягучай сямігодцы. Яна павінна папоўніць шматлікі атрад спецыялістаў, падрыхтаваць новыя кваліфікаваныя кадры.

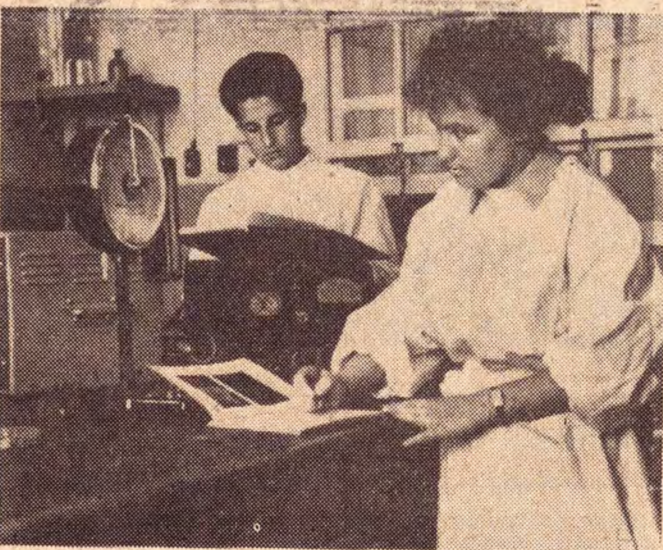

Студэнты агранамічнага факультэта Марыя Міронава і Юры Эрман знаёмяцца з метадам выкарыстання мечаных атамаў у біялагічных даследваннях.

Студэнтка І-га курса агранамічнага факультэта Каця Юдзіна робіць штучнае апыленне агуркоў.

КОНКУРС ДЛЯ МАСТАЦКІХ ГУРТКОЎ

Галоўнае Праўленне нашага Таварыства і Ваяводскае Праўленне ЗМВ у Беластоку аб'яўляюць конкурс пад назвай **«Найлепшы беларускі мастацкі гурток у грамадскай працы»**. Пачынаецца ён 1 кастрычніка г. г. і будзе закончаны 1 мая 1961 года.

У конкурсе можа прыняць удзел кожны вясковы мастацкі гурток. Кіраўніцтва гуртка павінна запоўніць адпаведную анкету і пераслаць яе на адрас Галоўнага Праўлення Беларускага Таварыства ў Беластоку, пры вул. Варшаўскай 11. Анкеты такія знаходзяцца ў кожным павятовым аддзеле нашага Таварыства, у кожным павятовым праўленні ЗМВ і павятовых аддзелах культуры.

Кожны мастацкі гурток — удзельнік конкурса — атрымае бясплатную паўгадовую падпіску беларускага месячніка «Маладосць», які выходзіць разам з дадаткам — «А гармонік грае, грае», дзе змяшчаецца многа рэпертуарнага матэрыяла для вясковых гурткоў: песень, аднаактовак, танцаў, фокусаў і г. д. Падпіска «Маладосці» будзе бягучай рэпертуарнай дапамогай гурткам, што бяруць удзел у конкурсе.

Затым, кожны мастацкі гурток, які за час конкурса дасць хаця адно выступленне па-за роднай мясцовасцю, атрымае бясплатна зборнік беларускіх народных песень, камплект беларускіх п'ес, выданых нашым Таварыствам і дыплом удзелу ў конкурсе.

Кожны мастацкі гурток, які дасць за час конкурса два выступленні па-за роднай вёскай, прыме ўдзел у лясаванні трох рэчавых узнагарод вартасцю па 200 зл кожная; гурток, які дасць тры выступленні, прыме ўдзел у лясаванні рэчавой узнагароды вартасцю ў 500 зл; гурток, які дасць чатыры выступленні, прыме ўдзел у лясаванні рэчавой узнагароды вартасцю ў 700 зл; гурток, які дасць пяць выступленняў, прыме ўдзел у лясаванні двух рэчавых узнагарод вартасцю па 1000 зл кожная і мастацкі гурток, які дасць шэсць выступленняў па-за роднай вёскай, прыме ўдзел у лясаванні двух рэчавых узнагарод у выглядзе акардэона «Вальтмэйстэр» на 40 басоў і радыёпрыёмніка «Прэлюдыум» з адаптарам.

Апрача гэтага тыя мастацкія гурткі, якія асабліва старанна апрацавалі сваю праграму, атрымаюць ад журы конкурса ўзнагароды ў выглядзе альбомаў, бібліятэчак беларускай літаратуры і іншых каштоўных выданняў.

Лясаванне ўзнагарод адбудзецца публічна пры ўдзеле кіраўнікоў мастацкіх гурткоў пасля заканчэння конкурса ў будынку Беларускага Таварыства ў Беластоку. (са)

ЦЯГНІК САРДЭЧНЫХ СУСТРЭЧ

(Працяг са стар. 1).

З прамовай выступае Максім Танк — вядомы беларускі паэт, вялікі прыяцель польскага народа, старшыня Беларускага аддзялення савецка - польскай дружбы. Аляксандра Вус — сакратар Рэспубліканскага камітэта абароны міру і К. Бабровіч — член брыгады камуністычнай працы Мінскага трактарнага завода. З польскага боку выступіў сакратар Агульнапольскага Камітэта Міру — Тадэуш Стшалкоўскі.

Усе гавораць аб неабходнасці супольных змаганняў супроць падрыхтоўкі да новай вайны на захадзе Еўропы, а асабліва ў заходняй Германіі, аб паглыбленні дружбы паміж народамі, аб карысці, якую даюць асабістыя непасрэдныя кантакты, знаёмячыя з жыццём і дасягненнямі нашых суседзяў. Застануцца жывымі ў маёй памяці сустрэча з Максімам Танкам, а таксама знаёмства з выдатнымі дзеячамі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі — М. Арэхвай і Басілём Самуціным, якія ў суровыя гады падполля змагаліся з санацыйнымі ўладамі на Беласточчыне.

Мінск. Колькі ж радасці ў адным гэтым слове! Яно навявае мне надта прыемныя ўспаміны з папярэдніх пабывак у гэтым так блізкім майму сэрцу горадзе. Нічога тады дзіўнага, што з вялікім хваляваннем, падобна як гэта рабілі іншыя ўдзельнікі нашай экскурсіі, апускаў я манету ў свіслоцкія воды, што быццам бы варожыць паварот у будучыні ў гэтыя мясцовасці.

Што добрае, — коратка трывае, — сцвярджае пагаворка. Пасля кароткай аднадзёвай пабыўкі ў Мінску на жаль трэба было развітвацца з гэтым прыгожым горадам, з гасціннымі, працавітымі мінчанамі, якія з такой ахвярнасцю і так хуткімі тэмпамі будуюць сваю цудоўную сталіцу.

Паступова ўцякала з-пад колаў гасцінная беларуская зямля. Далейшы напрамак нашага падарожжа — сэрца Савецкага Саюза — Масква.

ВІКТАР ШВЕД

Член Праўлення Агульнапольскага камітэта міру

ЗРУХІ БЕЛАСТОЦКАЙ ВЁСКІ

Фонд развіцця сельскай гаспадаркі стварыў вельмі спрыяльныя ўмовы дзеля развіцця механізацыі на вёсцы. Калісь сельгасгурткі мелі толькі лёгкія машыны. Пабачым зараз як гэта выглядае ў лічбах на дзень 5.V.1959 года.

трактары «Зетар»	4 шт.
малатарні	50 шт.
электрычныя рухавікі	29 шт.
рухавікі ўнутранага згарання	70 шт.
збожжавыя сеялкі	93 шт.
сеялкі для гною	69 шт.
снопавязалкі	2 шт
жняяркі	45 шт.
касілкі	24 шт.
капачкі	2 шт.

З гэтага пераліку бачым, што цяжкіх машын было вельмі мала. Трэба яшчэ адзначыць, што імі карысталася малая колькасць сялян, якая гуртавалася ў суполках, налічваючых па некалькі гаспадароў.

Выдатна палепшылася тут сітуацыя пры канцы 1959 г. Прыгадаю некалькі дадзеных, якія сведчаць аб сур'ёзным папаўненні машыннага парка ў сельгасгуртках.

І так на дзень 31.XII.1959 г. было машын:

трактары са складам машын	27 шт.
малатарні МЦС — 6	68 шт.
электрычныя рухавікі	7 шт.

Агулам вартасць усіх машын у той час складала 6.000.629 зл., у тым ліку 904.044 зл. унеслі сельгасгурткі.

Калі яшчэ на дзень 30.VI.1960 г. было ў сельгасгуртках нашага ваяводства 55 трактараў, дык зараз маем іх 79 штук. Маем ужо звыш 170 умалотных агрэгатаў і звыш 50 снопавязалак.

На аснове гэтых дадзеных бачым, што развіццё механізацыі ў нашым ваяводстве ідзе ўсё больш шпаркімі тэмпамі.

Нягледзячы на гэтыя поспехі, існуюць яшчэ ў паасобных паветах, у паасобных сельгасгуртках дыспрапорцыі ў стане машын. Вось, напрыклад, Бельскі павет мае 9 трактараў, а суседнія паветы — Сямяціцкі і Гайнаўскі — па 3 трактары ў кожным. Сельгасгурткі ў Бранску і Андрыянках (Бельскі павет) маюць па 2 трактары.

Адзначым, што здараюцца яшчэ выпадкі недаацэнкі механізацыі сельскай гаспадаркі. Гэта, зразумела, неспрыяльна адлюстроўваецца на ўзроўні сельскагаспадарчай вытворчасці.

Аднак на аснове дагэтуляшніх назіранняў можна сказаць, што на беластоцкай вёсцы адбываюцца зрухі ў добрым кірунку, у кірунку ўсё большай і большай механізацыі яе вытворчасці.

МІКАЛАЙ МАРОЗ

МАЛОЧНАЯ САКОЛЬШЧЫНА

План закупкі малака, які прыпадаў на Акруговую малочную спулдзельню ў Саколцы, за першае паўгоддзе гэтага года складаў 2.583.000 літраў. Як на Сакольскі павет, у якім жывёлагадоўля наогул мала развітая, не малы гэта план. А ўсё ж такі малочная спулдзельня патрапіла яго перавыканаць. За першых 6 месяцаў г. г. яна закупіла ў сялян 2.784.000 літраў малака.

Асабліва добра праходзіць на Сакольшчыне скуп малака ў другім паўгоддзі г. г. У ліпені закуплена 697 000 літраў малака і ў жніўні 600 000 літраў.

Вельмі добра таксама ў першым паўгоддзі працавала і прадпрыемства малочнай спулдзельні па вытворчасці масла і сыраў. Планаваную прадукцыю за першае паўгоддзе на суму 7 142 000 злотых, яно выканала на суму 8 368 000 злотых. А вырабы Сакольскага малочнага прадпрыемства вызначаюцца добрай якасцю і попытам на рынку.

Несумненна, што гэтыя дасягненні атрымана дзякуючы добрай гаспадарнасці акруговай малочнай спулдзельні. Толькі ў гэтым годзе малочная спулдзельня ў павеце адкрыла 35 новых пунктаў злеву малака. Зараз такіх пунктаў на Сакольшчыне ёсць 105. Пашыраная сетка пунктаў злеву непасрэдна прычынілася да павялічэння продажы малака.

Да павялічэння скупу малака шмат прычыніўся крэдыт, які спулдзельня прызнала сялянам на пакупку маладой жывёлы. У мінулым годзе сяляне Сакольскага павета атрымалі са спулдзельні 568 267 злотых крэдытаў, за якія купілі 29 маладых кароў і 77 цялушак. 236 000 кілаграмаў «пашарэсцівых», якія прызнала спулдзельня сялянам для корму кароў, мелі таксама свой уплыў на павялічэнне надояў малака.

Мабыць не ўзнікае патрэба нікога пераконваць, што павялічэнне продажы малака гэта адначасова рост даходу вёскі і паасобнай гаспадаркі. А гэта вельмі важная справа. (вб)

КАПАННЕ БУЛЬБЫ

Фота — П. Чэрпяксвіч

ВЫНІКІ ІНІЦЫЯТЫЎНАСЦІ

У вёсцы Валілы, як і ў многіх іншых вёсках, не было святліцы. Але затое была забытая старая драўляная хатка. Яе можна было выкарыстаць пасля грунтоўнага рамонту на святліцу. Але хто задбае, каб старую хату адпаведна адрамантаваць і адкуль узяць на гэта грошай? Збіралася моладзь, абмяркоўвала — як вырашыць справу. А моладзі тут не мала, каля 50-ці чалавек.

І вось з арганізацыйнай дапамогай прыходзіць загадчык пачатковай школы ў Валілах Янка Сянкевіч. Паразумеўся ён перш за ўсё з кіраўніцтвам пабудовы ЦПН. Гэтае кіраўніцтва дало магчымасць валілаўскай моладзі зарабіць 4 тыс. зл. Загадчык школы звярнуўся з просьбай аб дапамогу да Інспектарату асветы ў Беластоку і ПГРН у Валілах. Інспектарат прызначыў на рамонт святліцы каля тысячы зл., а апошнім часам абяцаў, што аплаціць таксама частку коштаў тынкоўкі ўнутры будынка. ПГРН дапамагла грамадскім чынам, а мясцовая моладзь, акрамя ахвяраваных вышэй успамянутых 4 тыс. зл. вырашыла грамадскім чынам дапамагчы пры самым рамонце. Патрэбнае дрэва атрымана з лесу, які з'яўляецца ўласнасцю вёскі. І адразу прыступлена да працы.

Школьная моладзь ачысціла плошчу каля старога будынка. Знята саламяную страху... Дабудавана тры метры ўдаўжыню, у выніку чаго атрымаўся будынак на святліцу размерам у 7х11 м. Пакрыта чарапіцаю. Не шкадавалі сваіх рук і многа папрацавалі Пятро Языкаў, Вася Лісоўскі, Расціслаў Завадзкі, Віктар Адамскі і інш. Нямала працаваў солтыс Аляксандр Сарачынскі. Памагаў таксама і загадчык школы.

Калі наш прадстаўнік наведаў вёску Валілы, а гэта было ў першыя дні верасня, дык будынак выглядаў ужо як новы, а ў сярэдзіне праводзіліся апошнія тынкавальныя працы.

Жадаем прыемна і карысна праводзіць час у новай святліцы. (м.к.)

ПАПУЛЯРНАСЦЬ БЕЛЬСКАГА ЛІЦЭЯ

Бельскі агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання карыстаецца заслужаным аўтарытэтам. Заяў аб допушчэнні да экзаменаў да 8-га класа было амаль 400. Значыць выпадала тры асобы на адно месца. Прынята ў два 8-мыя класы 95 асоб. Зараз у ліцэальных класах навучаецца больш 270 дзяўчат і юнакоў. (мх)

(Працяг са стар. 2)

гадалі ладаваць харчы. Калі ўжо харчы былі ў вагоне, мы накрылі мяшкі цыноўкамі і самыя селі на груз.

Гэтай ноччу ў аколіцы Харбіна быў скінуты савецкі парашутны дэсант. Ад асвятляючых бомбаў і ракетаў стала так відна, што мы добра бачылі высокі помнік загінуўшым воінам, які знаходзіўся ад нас больш чым у дваццаці кіламетрах. Былі таксама выразна відны парашуты, якія падалі, быццам камякі снегу.

Паветраны бой рабіўся ўсё больш ярасным. Цяпер ужо ў нікога не было сумнення ў тым, што ўцячы немагчыма. Знайшліся гарачыя галовы, якія заявілі, што трэба застацца на месцы і біцца да канца. Падчас гэтай мітусні я ўбачыў, як адзін вольнанаёмны, апіраючыся на шаблю, узабраўся на вугальную кучу і замёр на ёй, як статуя. Уважліва прыглядзеўшыся, мы ўбачылі, што гэта жанчына. Мы не ведалі, што ў нашым атрадзе служылі і вольнанаёмныя жанчыны.

Праз некалькі гадзін прыйшло паведамленне, што ўсе парашутысты праціўніка знішчаны танкістамі, якія баранілі Харбін. Пачуўшы аб гэтым, усе пачалі скакаць ад радасці.

Світала. Неўзабаве цягнік павінен быў адправіцца. Раптам я ўбачыў тэхніка-лабаранта Сагава.

— Пане Сагава! — крыкнуў я і спытаў пра Коэда.

— Ён з намі не едзе. Не павязло яму... Але вы трымайцеся, у вас яшчэ шмат важных спраў, — адказаў ён. Адчувалася, што Сагава не хоча шмат гаварыць пра Коэда.

Да адпраўлення цягніка засталося яшчэ дзве

80

гадзіны. Усім нам выдалі маленькія ампулы з цыяністым каліям.

— Калі будзе пагражаць палон, то ў мэтах захавання таямніцы атрада кожны павінен прыняць гэты яд, — сказаў нам старшы, вольнанаёмны Офудзі. Цяпер, калі нам выдалі яд і я адчуў, што смерці не пазбегнуць, ад страху мурашкі пайшлі па спіне. Я сунуў ампулку ў нагрудны мяшок з амулетам. У крайнім выпадку гэты новы амулет паможа захаваць мне чэсць і вернасць.

Спаць? Але спаць не хочацца. Ад думкі наведаць Кусуно давялося адмовіцца, але да адыходу цягніка мне хацелася сустрэцца з Коэда. Я звярнуўся да Офудзі аб дазвол.

Коэда ляжаў на белым шпітальным ложку. Калі я аклікнуў яго, ён павярнуў голаў.

— Акіяма! — радасна крыкнуў ён, быццам не бачыліся з ім некалькі год, і вочы яго памакрэлі.

— Добры дзень, пане Коэда. Я на хвіліну, зараз едзем.

— Вось як?.. Усё - такі едзеце? — сказаў Коэда дрыжачым голасам, і па шчацы яго пакацілася вялікая сляза.

Я хацеў ад усяго сэрца выказаць удзячнасць Коэда, якога, быць можа, і не давядзецца пабачыць больш.

— Пане Коэда! Я ўсюды і заўсёды буду помніць дні, праведзеныя з вамі. Ад усёй душы жадаю вам хутчэй папраўвіцца і выйсці са шпіталю.

Я гаварыў шчыра, але мае пажаданні ў гэтым выпадку не вязаліся з рэчаіснасцю.

— Акіяма! Ты, напэўна, ужо ведаеш... — і Коэда дрыжачай рукою пачаў шукаць пад падушкай. У яго худых пальцах я ўбачыў ампулу з цыяністым каліям — такую самую, як выдалі нам. Я

81

быў ашаломлены, і на розум мне не прыходзіла ніводнае суцяшальнае слова. Яшчэ раз развітаўшыся з Коэда, я пайшоў. На сэрцы было цяжка.

Каля адзінаццаці гадзін была пададзена каманда сядаць у вагоны. Мы паехалі. Марасіў дождж, і праз адкрытыя дзверы мы ў апошні раз, як пасля доўгага і цяжкага сну, глядзелі на тое, што засталося ад нашага атрада. Вялікая частка тэрыторыі была ахоплена агнём. І ў гэтую мінуту мне раптам успомніўся заўсёды непарушна спакойны Акасі. Дзе ён цяпер?

Пакідаючы размяшчэнне атрада, мы ўсё ж не лічылі, што Японія пацярпела паражэнне. Мы не ведалі, куды едзем. Спачатку пагаварвалі, што наш цягнік накіроўваецца ў Тунхуа, але, калі праехалі Пінфань, і, замест таго каб павярнуць на поўдзень, накіраваліся на поўнач да Харбіна, усе канчаткова перасталі што небудзь разумець.

Я задрамаў. Калі адкрыў вочы, было ўжо цёмна. Цягнік стаяў недзе ў полі.

Вярнуўся Офудзі, які хадзіў, каб высніць абставіны. Ён паведаміў, што ля Муданцзяна нашы войскі паспяхова стрымліваюць праціўніка, але яго матарызаваныя часці, якія наступаюць з Манголіі, прасоўваюцца вельмі хутка. Калі тэмп іх наступлення не спыніцца, то да 14 жніўня яны могуць дасягнуць Сіньцзіна. Таму нам трэба хутчэй праскочыць гэты горад.

— Дык чаго ж мы стаім?

— Пакуль яшчэ нічога не вядома. Лягайце лепш спаць. Хто ведае, калі нам цяпер удасца выспацца, — сказаў Офудзі. І мы ляглі спаць. Праснуліся, калі было ўжо відна.

Да гэтых пор нам непасрэдна яшчэ не пагражала нападзенне праціўніка, але, калі мы праехалі

82

Наступны мантаж — аб З. Бядулі

У след за выдадзенымі з друку на шапірографе літаратурнымі мантажамі аб Кузьме Чорным і Максіме Багдановічу выдавецкай секцыяй ГП БГКТ будзе надрукаваны, таксама на шапірографе, літаратурны мантаж - канспект аб творчасці беларускага знатнага пісьменніка Змітрука Бядулі.

Як і першыя мантажы, так і гэты апрацавала інструктар Паватовай бібліятэкі ў Бельску Падляшскім Ліда Гурская.

У мантажы - канспекце аб З. Бядулі Л. Гурская ў цэнтры ўвагі паставіла найлепшы твор пісьменніка аповесць «Салавей», дастасоўваючы чытанне гэтага твора ў гуртках масавага чытання. Мантаж - канспект будзе служыць таксама наладжванню вечарын аб творчасці пісьменніка.

Трэба адзначыць, што апрацоўкі Л. Гурскай вызначаюцца немалым укладам працы, прастатой, даступнасцю і ўмелым падыходам, добрай арыентыроўкай на адбіральнікаў мантажа.

(мк)

МУЗЫЧНЫ КУРС У АДДЗЕЛЕ БГКТ у Беластоку

Яшчэ да 1-га лістапада г. г. Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку прымае запісы на курс ігры на музычных інструментах (акардэон, мандаліна і гітара). Кандыдаты на курс абавязаны мець уласныя музычныя інструменты. Варта адзначыць, што арганізаваны аддзелам такій жа курс у 1958 годзе карыстаўся вялікай папулярнасцю сярод слухачоў. Яго закончыла 15 асоб.

Бліжэй аб курсе можна даведацца ў гарадскім аддзеле Таварыства ў Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

вб.

ЗАСЛУЖАНЫ АЎТАРЫТЭТ

— Дзе ў Вас знаходзіцца школа, — запытаўся я першага сустрэтага чалавека ў Пасынках.

— Там далей, за царквой, — адказаў ён. Наша школа цяпер прыгожая, — дабавіў. Сёлета зрабілі капітальны рамонт, прыгожа атынкавалі.

Мой субяседнік у кароткай гутарцы са мной расказаў, як цэлы мінулы месяц кіраўнік школы Мікола Якубюк пакладаў шмат намаганяў, каб будынак быў адрамантаваны да пачатку навучальнага года.

— Пашукаць такіх настаўнікаў, як наш кіраўнік, — сказаў, развітваючыся са мной пажылы мужчына. — Ён і сам працаваў і людзей прасіў, і школьнікі яму памагалі.

НА ПАНАДВОРКУ ШКОЛЫ

І вось я каля школы. Беласнежны колер будынку прыцягвае вока. На панадворку школьнікі са сваім кіраўніком гулялі ў мяч. Аказваецца, што гэта спартыўны ўрок. Пасля перапынку Мікола Якубюк супольна з вучнямі носіць камені, доскі, груз.

— З дзяцьмі многа можна зрабіць, толькі самому трэба даць прыклад, — заўважыў ён.

І сапраўды, школьнікі Пасынскай школы шмат фізічна працуюць з першых дзён навучальнага года. Працоўнаму выхаванню тут многа ўдзяляецца ўвагі.

МАЙСТЭРСТВА НАСТАЎНІКАЎ

Паводле ацэнкі інспектарату асветы ў Геластоку, школа ў Пасынках па ўзроўню навучання, займае адно з першых месц у павеце. А гэта таму, што ў Пасынках працуюць такія таленавітыя настаўнікі, як Мікола Якубюк, Ліда Вакулеўская, Зофія Якубюк, Янка Суліма і Аляксандра Макарэвіч.

На здымку: Мікола Якубюк.

Станоўчы мабілізуючы уплыў на ўсіх настаўнікаў аказвае кіраўнік школы Мікола Якубюк. Працаваў ён кіраўніком школы ў Навасадах (Гайнаўскі павет), у Парцаве (Бельскі павет) і ўжо 6-ты год узначальвае школу ў Пасынках. Усюды, дзе б ён не працаваў, з уласцівай яму добрасумленнасцю, самаадданасцю выконвае сваі абавязкі.

— Вельмі важнай справай у вучэбна - выхаваўчай працы, — сцвярджае Мікола Якубюк, — з'яўляецца тое, калі настаўнік умее ўстанавіць правільныя, добрыя ўзаемаадносіны з вучнямі. А гэтыя адносіны будуюцца на аснове высокай патрабавальнасці ў спалучэнні з глыбокім паважаннем чалавечага дастоінства дзіцяці.

І праўду кажучы, многім педагогам не хапае гэтых умелых узаемаадносін да сваіх выхаванцаў. Некаторыя настаўнікі прад'яўляюць залішне высокую патрабавальнасць да школьнікаў, і забываюць аб не менш важным — аб чулых адносінах да дзяцей, аб іх асабістым чалавечым дастоінстве. Пераважна бывае так, што двойку выкарыстоўваюць як сродак пакарання, а не як сродак выхавання.

Міколе Якубюку шмат дапамагае ў шліфоўцы свайго педагагічнага майстэрства ўпартая праца над сабой. Ён закончыць у гэтым годзе Завочную Настаўніцкую Студыю ў Беластоку з напрамкам фізікі.

МІКОЛА ЯКУБЮК — ГРАМАДСКІ ДЗЕЯЧ

Кіраўнік Пасынскай школы не толькі многа працуе прафесіянальна. Шмат працуе ён таксама грамадска.

Ён з'яўляецца старшынёй настаўніцкага аб'еднання — «Агніска». Ён таксама з'яўляецца старшынёй фронту народнага адзінства ў сваёй грамадзе. Апрача таго выконвае ён функцыі сакратара Грамадскага камітэта ПАРП.

Мікола Якубюк з'яўляецца таксама адным з найактыўнейшых радных у сваёй грамадзе.

Усе яго грамадскія абавязкі — гэта вынік вялікай пашаны і аўтарытэту настаўніка сярод насельніцтва.

МІХАСЬ ХМЯЛЕЎСКІ

НОВЫ СЕЛЬГАСГУРТОК

Нядаўна сяляне вёскі Дубічы - Царкоўныя утварылі сельскагаспадарчы гурток. Ён налічвае зараз 17 гаспадароў.

27 жніўня адбыўся агульны сход членаў гуртка, які выбраў сваё праўленне. На старшыню выбрана грам. Міколу Герасімюка, сакратаром Івана Ляўчука, а скарбнікам Аляксея Герасімюка.

Спадзяемся, што праца ў нас разгорнецца добра і праўленне сельгасгуртка ў Дубічах - Царкоўных з гонарам справіцца з усімі задачамі.

МІКАЛАЙ ПАНФІЛЮК
Дубічы - Царкоўныя

станцыю Шуанчэн і цягнік пачаў часта затрымлівацца, нас ахапіла трывога. Усе станцыі былі забіты эшалонамі з бежанцамі, і наш склад не мог рухацца наперад.

На станцыю Іцзяньпу, апошнюю перад Сіньцзінам, мы прыехалі каля поўдня, 14 жніўня. Удалі віднеўся Сіньцзін, які мы збіраліся праехаць яшчэ да 14 жніўня. Горад быў зацягнуты злавесным дымам. Да гэтага часу сувязь са штабам зусім спынілася. Мы нічога не ведалі ні аб руху праціўніка, ні аб намерах камандавання. Мабыць, клубы дыму над Сіньцзінам азначаюць, што горад гарыць і што там ідуць баі? У кожным выпадку, абставіны былі трывожныя. Перадавыя часці Савецкай Арміі, відавочна, ужо дасягалі горада. Значыць, наш атрад павінен быў дзейнічаць так, як гэта прадугледжвалася для самага крайняга выпадку.

Вечарам Офудзі перадаў загад камандавання: «Спаліць усё, што можа паслужыць доказам прыналежнасці да атрада. У асабовага складу засталіся самыя вартасныя рэчы. Аднак мы не можам разменьваць жыццё на гэтыя рэчы. Яны з'яўляюцца цяпер самаю апошняю небяспекай для атрада».

Нам стала страшна пасля гэтага загаду. Выйшаўшы з вагонаў, мы пачалі кідаць у касцёр асабістыя дакументы, дзённікі, ашчадныя кніжкі, фатаграфіі.

Пасля гэтай аперацыі мы адчулі сябе бездапаможнымі. Калі ў кожнага на грудзях былі схаваны гэтыя рэчы, яшчэ захоўвалася нейкая надзея на тое, што ўдасца выжыць. Але цяпер нам здавалася, што справа дайшла, як кажуць, да крышкі.

(Працяг будзе)

83

У СПАБОРНІЦТВЕ З ДАЖДЖОМ

(Працяг са стар. 1)

ліваем мы заказаў на працу камбайнам у іх гаспадарках. З адным толькі невыгодна пры ўборцы збожжа камбайнам, асабліва ва ўмовах гэткага надвор'я, як мінулага лета, — зерне збіраецца крыху сыраватае. Каб яно не папсавалася за зіму ў збожжавых сховішчах, трэба яго падсушыць, а да гэтага патрэбныя збожжавыя сушарні. Калі аднак збярэцца збожжа спелае і дастаткова падсохшае, тады можна абыйсціся і без сушэння. Зрэшты, засыпаўшы збожжа ў зернесховішча пасля нармальнага абмалоту агрэгатам ці іншай абмалотачнай машынай, трэба яго таксама праз нейкі час безупынна перамешваць, каб яно дастаткова прасохла.

— Гэта спосабы ўборкі. Нам хацелася б даведацца аб самой уборцы як цэласці. Напрыклад: ці здарылася ў вас, каб зжатае збожжа парасло ў снапах, стоячы даўжэйшы час пад дажджом?

— Менавіта ад спосабу ўборкі, ад яе арганізавання, ад эфектыўнага выкарыстання кожнай мінуты часу залежыць самая ўборка як цэласць. Мы ў спулдзельні, каб прадуктыўна выкарыстаць добрае надвор'е падчас жніва, ішлі да працы нават у нядзелю і іншыя святочныя дні. Між іншым і таму за намі поўная перамога ў спаборніцтве з дажджом. Усё зжатае збожжа звезлі мы і склалі ў гумно зусім сухое, а пасля камбайнавую салому таксама перад дажджом склалі ў стагі.

— Калі вы касілі, між іншым, камбайнам, значыць, вы можаце ведаць дакладна, які ў вас ураджай.

— Так. Абапіраючыся на вынік абмалоту, праведзенага ў час уборкі камбайнам, мы можам ужо падаць паказнікі ўраджайнасці асноўных збожжавых культур за 1960 год. Яны прадстаўляюцца так: жыта з аднаго гектара мы сабралі 18,3 цэнтнера, пшаніцы — 20 цэнтнераў і аўса 26 цэнтнераў.

— Значыць ураджай добры.

— Будзе яшчэ лепшы!

— Жадаю поспеху! — Цікава, як гэтая справа прадстаўляецца ў вашых суседзяў — аднаасобнікаў?

— На колькі мне вядома, агульнай ацэнкі ўраджайнасці для аднаасобнай гаспадаркі пакуль што няма. Мае выказванні ў гэтым выпадку магу я асноўваць толькі на выніках уборкі збожжа ў тых гаспадароў, у якіх мы касілі сваім камбайнам. На падставе гэтага магу сказаць, што для асноўных збожжавых культур ураджайнасць у аднаасобніцкай гаспадарцы складае каля 15 цэнтнераў на адзін гектар.

— Розніца значная, каля 5 цэнтнераў з гектара. Чым растлумачыць вашае пяршынства ў гэтай галіне?

— Перш за ўсё, супольным спосабам гаспадарання. Самым магутным дапаможнікам у нашых намаганнях з'яўляецца сельгаснавука, дасягненні якой мы шырока застасоўваем у сваёй супольнай гаспадарцы.

— Напрыклад?

— Напрыклад, угнаенне. Яно ў нас праводзіцца паводле ўказанняў хімічна - глебавай станцыі ў Беластоку, якая правяла доследы на розных участках глебы. Згодна з гэтымі ўказаннямі высеялі мы пад пасевы, якія сабралі ў гэтым годзе, толькі адных штучных угнаенняў на суму 450 тыс. злотых, не ўлічваючы вапны, якую мы стасуем штогод, каб зменшыць кіслату глебы. Апрача гэтага, нармальна стасуем натуральнае ўгнаенне. Адначасова цесна трымаемся асноў агратэхнікі. Зрэшты, я сам — аграном. Жыву і працую ў сваёй спулдзельні.

— Ці гэта ўжо ўсё?

— Далёка яшчэ не ўсё, але вы і так пра ўсё не напішаце, месца не хопіць. Дадам толькі, што вытдатным сродкам да павышэння ўраджайнасці з'яўляецца пастаянны рост жывёлагадоўлі, пры адначасовым павышэнні колькасці коней аж да неабходнага мінімума. Гэта ў нас таксама паспяхова практыкуецца.

Гутарыў: В. РУДЧЫК

МУЗЫКА, ТАНЦЫ і... РАСЛІНЫ

ЯК АДНОСЯЦЦА ДА МУЗЫКІ РАСЛІНЫ?

Гэта дзіўнае, на першы погляд, пытанне зацікавіла групу індыйскіх даследчыкаў пад кіраўніцтвам доктараў Сінгха і Паніаха.

Гэтыя вучоныя праводзілі м. інш. вопыты над мімозай сарамлівай. Перш за ўсё трэба было вырашыць, якая музыка акажа найбольшы ўплыў на капрызную расліну. Пасля працяглых вопытаў і абмеркаванняў даследчыкі спыніліся на старадаўняй індыйскай песні «Майя мальвагаўла рага». Штодзённа раніцай на працягу 25 мінут гэты гімн ранішняй зары выконваўся для паддоследнай групы мімоз. Іншыя, такія ж расліны, утрымліваліся ў зусім ідэнтычных умовах, але былі пазбаўлены ранішніх серанад.

Вынікі гэтага дзіўнага доследу былі пададзены на разгляд апошняга Міжнароднага батанічнага кангрэсу і выклі-

калі ўсеагульнае здзіўленне. І было чаму здзіўляцца: **вышыня мімоз - «слухачак» была на 50 працэнтаў большая, чым «сумаваўшых» у цішыні. Мала таго, кусты былі больш пышныя і больш густа пакрыты лісцем і шыпамі.** Такое ж дзеянне аказала і ігра на скрыпцы на некаторыя іншыя расліны.

Аналагічныя доследы нядаўна былі праведзены ў амерыканскім каледжы Вайста ў Каліфорніі. Эксперыментатар Мэры Лор выбрала для доследаў бабы. Дарэчы сказаць, яна паставіла перад сабой задачу не толькі праверыць, ці ўплывае музыка на рост бабоў, але і вырашыла высветліць, якая іменна музыка садзейнічае гэтаму лепш за ўсё. Аднолькавыя селнцы бабоў былі раздзелены на чатыры групы. Адной Мэры Лор штодзённа іграла Шапэна, другая расла пад гукі джаза, для трэцяй ставіліся пласцінкі з запісам камерных спевакоў, якія выконвалі лірычныя песні. На долю чацвёртых выпала цішыня. Вывады індыйскіх вучоных пацвердзіліся поўнасцю. У цішыні бабы раслі горш, дакладней, раслі нармальна. **Вышэй за ўсіх выцягнуліся, больш пышна цвілі і лепш пладаносілі бабы, вырашчаныя пад гукі джаза. Мілагучныя рамансы тэнара амаль не садзейнічалі на рост бабоў.**

Але і Сінгх і Паніах таксама працягваюць свае вопыты. У цяперашні час гэтыя вучоныя даследуюць, як уплываюць на расліны... танцы. Трэба сказаць, што Паніах не толькі доктар навук, фізік і батанік і адна з самых праслаўленых флейтыстак Індыі, але ў той жа час добрая танцоўшчыца. Дык вось на працягу некалькіх тыдняў Паніах кожную раніцу 15 мінут танцавала для сваіх падапечных раслін славуты індыйскі танец «Бхарата Нацьям». І, як гэта ні дзіўна, былі атрыманы адпаведныя вынікі. **У прыватнасці, акса-міткі, перад якімі танцавала Паніах, былі на 60 працэнтаў буйнейшыя за кантрольныя і зацвілі на 15 сутак раней!**

Гэта здаецца неверагодным, непраўдападобным! Аднак усё гэта не выдумка, не фантастыка. Сінгх і Паніах зрабілі аб сваіх вопытах даклад на апошнім Міжнародным кангрэсе па садаўніцтву, і даклад іх не выклікаў пярэчанняў. Магчыма, справа ў тых інфрагукавых хістаннях, якія ўзнікаюць пры танцы і праз падлогу перадаюцца расліне. Між іншым, доследам, з танцамі папярэднічалі значна больш празаічныя доследы з рухавіком. У суседнім з цяпліцай памяшканні быў устаноўлены ціхаходны электрарухавік, і кожную раніцу яго пускалі на гадзіну ўхаластую. Вібрацыя перадавалася раслінам праз агульную для абодвух памяшканняў падлогу і праз паветра. Паддоследныя расліны раслі хутчэй, раней цвілі.

Цікавы і факт, які не атрымаў яшчэ тлумачэння, што дзеянне танцаў аказалася больш эфектоўным, чым работа рухавіка, — і гэта нягледзячы на тое, што танец працягваўся ўсяго толькі чвэрць гадзіны ў дзень, а рухавік працаваў гадзіну.

ЗЕМЛЕТРАСЕННІ і ЛЮДЗІ

Некалькі прыкладаў.

1556 — правінцыя Шэнсі (Кітай)—830 000 забітых. Гэта найстрашнейшае землетрасенне, вядомае людзям.

1 лістапада 1775 — землетрасенне зусім знішчыла горад Лісабон. Загінула некалькі дзесяткаў яго жыхароў.

12 чэрвеня 1897 — моцнае землетрасенне ў правінцыі Асан (каля Гімалаяў). На плошчы 100 тыс. кв. км. былі знішчаны ўсе будынкі. Гукі былі чутны на 4,5 мільёна км.

18 красавіка 1906 — Каліфорнія. Сан Францыска было знішчана за 40 секунд.

28 снежня 1908 у аколіцы Мессінскага праліву мела месца адно са страшнейшых землетрасенняў. Два вялікія Сыцылійскія гарады былі знішчаны. Разам загінула 100 тыс. асоб.

1 верасня 1923 — землетрасенне ў правінцыі Кванто (Японія). Загінула 250 тыс. асоб. У тым жа годзе землетрасенне ў правінцыі Кансу (Кітай) — 70 тыс. ахвяр.

1935 — на Тайване — 3 185 ахвяр. У гэтым самым годзе землетрасенне ў Багуджыстане забрала 60 тыс. людзей і ў Пакістане — 25 тыс.

1957 — два чарговыя землетрасенні ў Іране загубілі 3 тыс. асоб.

1960 год — Агадзір. Горад знішчаны амаль поўнасцю. Загінула 12 тыс. людзей.

З КІТАЯ

«Хто перамагае іншых — мае сілу героя, хто перамагае сябе — мае сілу душы».

(Ляо-тсы)

«Разумны муж імкнецца быць павольным у мове і разважлівым ва ўчынках».

(Лун-ю-Дыялагі Канфуцыя)

«Нават найпрыгажэйшае ружжо з'яўляецца страшнай прыладай, якую ненавідзяць усе істоты». (Ляо-тсы)

«Хто хоча завалодаць светам, бывае завалоданы асяроддзем. А хто слепа слухаецца асяроддзя, той не можа мець свабоды для самога сябе. Як у такім выпадку будзе разумець іншых? Не будучы цярплівым для іншых, не можа мець для іх любві, а хто не любіць людзей, можа іх толькі выкарыстоўваць».

(Чуанг-тсы)

КІТАЙСКІ БОГ КУХНІ

У Кітайскай міфалогіі богам, які апякуецца сям'ёй, ёсць Тсао-шень. Ад яго залежыць даўгата жыцця членаў сям'і. Ён запісвае ўсе добрыя і дрэнныя ўчынкі, заслугі і недахопы, і штогод 23 дня 12 месяца здае з іх справу ўсямоцнаму богу. У гэтым дню перад яго вобразам, наклееным на сцяне, неападаль кухоннай печы складаюцца ахвяры: мяса, плады, віно, сласці, каб бог з'еўшы іх, не мог адкрыць рота ў небе і сказаць што злое аб членах сям'і. У час модлаў і падзяк перад домам разрываюць петарду, каб гук адстрашыў злыя духі. На заканчэнне ўрачыстасці паляць стары вобраз бога разам з ахвяраванымі папяровымі грашыма і канём, які мае панясці яго да неба.

30 дня таго самага месяца бог вяртаецца да сям'і. Яго новы вобраз наклейваецца на сцяне зараз па Новым Годзе, а малітвы і ахвяры, складаюць яму для таго, каб з'еднаць сабе прыхільнасць бога.

ХТО КОЛЬКІ ЖЫВЕ

Прачытай не пашкадуеш

КРЫХУ ЗБОЖЖА

Вельмі, вельмі даўно ў палац вялікага мудрага шаха з'явіўся адзін падарожны. Шах знаходзіўся тады ў нейкай вялікай дэпрэсіі і меланхоліі, з якой найцікавейшыя разрыўкі не маглі яго вырваць. І вось падарожны захацеў прадстаць перад шахам, запэўняючы, што напэўна вылечыць шаха з меланхоліі. Калі яго ўрэшце ўвялі ў пакоі шаха, сказаў, што выдумаў новую гульню, якую ў яго гонар назваў шахматамі.

Спачатку шах не праявіў вялікага зацікаўлення, але калі пазнаёміўся з асновамі новай гульні, папаў у захапленне. Некалькі наступных дзён правёў з падарожным над шахаўніцай. Урэшце адазваўся да падарожнага з прапановай: за выдуманне такой цудоўнай гульні падарожны можа выбраць сабе давольную ўзнагароду. І як жа здзівіўся шах, калі ў адказ на прапанову шаха падарожны выказаў «скромнае» жаданне: Зажадаў ён... «крыху» збожжа, колькасць якога акрэсліў у дзіўны спосаб. Менавіта сказаў, каб на кожным полі шахаўніцы палажыць два разы больш зернеў, чым на папярэднім. І так на першым полі трэба было палажыць 1 зерне, на другім 2, на трэцім 4, на чацвертым 8 і г. д.

Усмешка знікла з твару шаха, калі аказалася, што ўжо на 23 полі трэба было палажыць звыш мільёна зернеў. А шахаўніца мае 64 палі. Неўзабаве загадчыкі магазінаў шаха паведамілі яго, што ўвесь запас збожжа шаха выбраны. Калі аблічана дакладна, якой колькасці зернеў зажадаў падарожны, то выявілася, што нават некалькігадовых збораў ураджаяў з усяго персідскага царства не хопіць на тое, каб задаволіць падарожнага.

Тут легенда канчаецца. Невядома, што было далей. Аднак не падлягае дыскусіі, што разумны падарожны такім чынам хацеў даказаць шаху, што нават найбольшыя скарбы не вартыя чарадзейскай гульні на 64 бела-чорных палях.

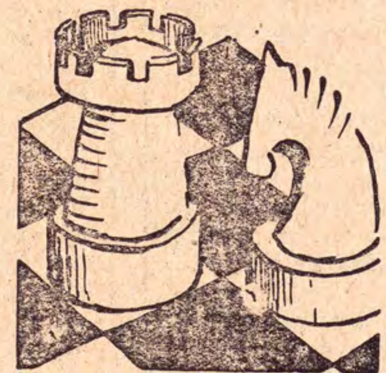

Калі б хто з вас, чытачы, хацеў даведацца дакладную колькасць зернеў, якую запатрабаваў падарожны, падаем яе. Вось яна:

18,446,744,073,709,551,615

зернеў. Аблічана што, каб атрымаць такую колькасць збожжа, трэба было б абсеяць усю зямлю 8 разоў.

Шахматы здабылі сабе шырокую папулярнасць ва ўсім свеце. Гульня ў шахматы не толькі забаўляе, перш за ўсё яна вучыць, развівае.

Зараз існуе Міжнародная Шахматная Федэрацыя, якая арганізуе Шахматныя Алімпіяды. Год 1960 з'яўляецца алімпійскім годам не толькі ў спорце, але і ў шахматах. 16 кастрычніка распачнецца ў Лейпцыгу (НРД) XIV Шахматная Алімпіяда. У ёй будзе ўдзельнічаць 40 краін.

ЛАСІНКА ў авангардзе

Мастацкі гурток у Ласінцы на Гайнаўшчыне апошнім часам актывізуе сваю дзейнасць. У праграме гуртка шматлікія беларускія і рускія песні, вершы, беларускія скетчы і г. д. Кіраўніком гэтага энергічнага калектыву беларускіх самадзейнікаў з'яўляецца У. Беразавец.

Ужо ў мінулым месяцы — дня 14 жніўня — мастацкі гурток з Ласінкі арганізаваў сваеасаблівае артыстычнае турнэ па аколіцы. Многа дапамог тут гуртку Г. Гарустовіч — інструктар Галоўнага Праўлення нашага Таварыства на Гайнаўшчыне. Удзень гурток выступіў амаль з двухгадзіннай праграмай у мясцовасці Станцыя — Нараўка перад многалікаи публікаи.

Пасля абеду, таго ж дня, нягледзячы на праліўны дождж, гуртоўцы дабраліся пехатою да містэчка Нараўка, дзе ў зале мясцовага кіно далі таксама выступленне. Насельніцтва Нараўкі ўспрыняла іх надзвычай цёпла.

Вечарам мясцовая моладзь супольна з ласінскімі гуртоўцамі наладзіла танцавальную вечарыну. Час прайшоў весела і ў дружбе.

Выступленні мастацкага гуртка з Ласінкі з'яўляюцца прыемнай ластаўкай ажыўлення самадзейнага мастацкага руху на Гайнаўшчыне ў асенне-зімовым сезоне культурнай працы на нашай вёсцы. **(СЯ)**

СУХОТЫ ў БЫДЛА

Уся Беласточчына ахоплена праверкай жывёлы на сухоты. Дзеля гэтага дзяржава стварыла спецыяльныя пляцоўкі, якія займаюцца аглядам жывёлы. Хворых кароў дзяржава выкупляе ў гаспадароў, каб гаспадар мог купіць добрую, здаровую. Як аказваецца, хворых кароў знаходзіцца не так ужо і мала: у Вялікіх Тынявічах знойдзена хворых — 6, у Малых Тынявічах — 7, у Лапухоўцы — 1, у Кутлоўцы — 1 (Гайнаўскі павет), у асадзе Крынкі (Сакольскі павет) — да 30 штук. Як бачым, лічбы не малыя, узяўшы пад увагу колькасць здаровых кароў. Цяпер хворых кароў у вёсцы яшчэ адзінкі, а што было б, каб так пачакаць яшчэ год пяцьдзесяць, ад хворых кароў заразіліся б і здаровыя. І гэта сяляне-ўласнікі кароў — зразумелі. Толькі неяк не адразу. Пачаткова да праверкі кароў адносіліся з нейкай іроніяй, а да дзяржаўных улад — з недавер'ем. Не ведалі аб тым, колькі дзяржава дакладае да ўсяго гэтага, каб ты, чалавеча, мог мець здаровую карову, піць і паіць сваіх дзяцей здаровым чыстым малаком.

Аднак цяпер сяляне зразумелі, што ніхто іх не хоча крыўдзіць, а наадварот, робяць ім сапраўднае дабро.

Цяпер на машыну з напісам «Ośrodek Badania Gruźlicy u Bydła» сяляне не глядзяць як на свайго ворага, а як на сапраўднага прыяцеля. Прыяцеля, які хоча ім дапамагчы ў бядзе, аб якой яны самі і не прычуваюць.

ЯНКА

ДОБРАЯ ТРАДЫЦЫЯ

Ужо ў добрую традыцыю ўвайшло наладжванне Беластоцкім аддзелам БГКТ аглядаў савецкіх фільмаў.

Гарадскі аддзел паведамляе ўсіх сваіх членаў, што могуць атрымаць карнеты на вераснь і наступныя месяцы ў памяшканні таварыства, вул. Варшаўская 11.

„NIWA"

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok ul. Warszawska 11. telefon 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100624 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granica kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.31 zł i rocznie — 40.60 zł.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16

Nkł. 5.000 Bitk N-2

УЗОРНЫ ПІСЬМАНОСЕЦ

Ужо пяць год працуе пісьманосцам на пошце Юшкавы Груд, Беластоцкага павета, грам. Яўгень Андрушкевіч.

Ён з'яўляецца сумленным працаўніком сваёй установы, добра выконвае свае службовыя абавязкі і на працягу ўсяго перыяду сваёй працы не падвёў тых, якія з нецярплівасцю чакаюць пісьма ці пачкі.

Нягледзячы на самае дрэннае надвор'е, ён заўсёды спраўляецца са сваёй працай. Раён, у якім працуе грам. Андрушкевіч, мае дрэнныя дарогі. Асабліва восенню і вясною прыходзіцца пераадольваць усялякія цяжкасці. Сумленнага і працавітага працаўніка пошты ніштo не пужае.

Ад імя вёскі Плянта складаю грам. Андрушкевічу сардэчную падзяку за яго самаахвярнасць у працы і жадаю самых найлепшых поспехаў у ёй.

Аркадзь Сарачынскі
Плянта
Беластоцкі павет

ХТО ПАГЛЯДЗЕЎ, не павінен больш піць

У клубе Павятовага дома культуры ў Міхалове ў днях ад 21 да 28 жніўня была наладжана выстаўка прысвечана барацьбе з алкагалізмам. Выстаўку арганізаваў Павятовы аддзел БГКТ.

Шматлікія афішкі, фотаздымкі, дыяграмы і г. д. пераканаўча гаварылі наведвальнікам выстаўкі аб вялікіх злачынствах, якія прыносіць сабою алкаголь. Здымкі з няшчасных дарожных выпадкаў у нашым ваяводстве паказвалі трагічныя рэзультаты п'янства шафёраў.

У час «дзейнасці» выстаўкі, у мясцовым кіно перад кожным фільмам была дэманстравана хроніка з двух частак: «Да чаго прыводзіць п'янства» і «Алкаголь — вораг чалавецтва». **(мк)**

ХУЛІГАНСТВА не аплачваецца

Святочны дзень, 19-га жніўня, сцягнуў у Нараўку шмат людзей з наваколля.

І ў мясцовай гасподзе таксама было людна.

Набліжалася гадзіна 7-ая вечара. Гоман узмацняўся. І раптам з гасподы пачалі ўцякаць тыя, якіх хмель яшчэ поўнасцю не прытупіў. Тут закіпела, як у вуллі. У адным з маленькіх залаў у рух пайшлі талеркі, шклянкі і крэслы.

Далейшаму пашырэнню пабоішча перашкодзілі функцыянеры грамадзянскай міліцыі з Нараўскай камендатуры. У хуткім часе 6 актыўнейшых хуліганаў аказалася за дзвярыма камендатуры.

Зараз жа было сцверджана, што страты ў гасподзе, да якіх прычыніліся авантурысты, склалі амаль 350 зл.

На працэсе прысуднай калегіі сабралося шмат народа (толькі частку змясціла канферэнцыйная зала).

Абвінавачанымі ў хуліганстве аказаліся: Аляксандр і Юрка Каліноўскі (браты), Янка Богуш, Ёзік Шарэйка і Юрка Трусевіч. Адны з іх да віны не прызнаваліся. Апраўданнем іх было: «Я быў п'яны і нічога не памятаю». Іншыя на пытанні старшыні прысуднай калегіі адказвалі толькі ўскіненнем апушчанай галавы. Зразумела, сорам іх мучыў перад бацькамі і знаёмымі.

Прысуд быў не вельмі «цяжкі». На кожнага налажана штраф ад 500 зл. да 2000 зл., залежна ад «заслуг». Аднак, здаецца, і гэтага хопіць дзеля ўнушэння, што таго роду «забавы» зусім не аплачваюцца. **(іл)**

УСЕ ЗА ПАРТУ

Павятовае праўленне Саюза Сялянскай моладзі супольна з інспектаратам асветы ў Бельску пакладаюць шмат намаганняў, каб уся вясковая дарослая моладзь, як мінімум мела закончаных 7 класаў падставовай школы. У многіх вёсках на Бельшчыне праводзіцца падлік юнакоў і дзяўчат, якія па тых ці іншых прычынах не закончылі 7 класаў. Ужо устаноўлена, што будуць адкрытыя вечаровыя школы для дарослых у Плёсках, Дубяжыне і Страблі.

Некаторыя юнакі і дзяўчаты недацэньваюць гэтай, так важнай справы і не выражаюць жадання скарыстаць з арганізаваных вечаровых школ на вёсках. А трэба ведаць, што цяпер ані да фабрык, ані да розных прадпрыемстваў, ані да ніякіх фізічных работ, не прынімаюць да працы маладых людзей, якія не маюць закончаных 7 класаў пачатковай школы. Тыя, якія не хочуць скарыстаць з гэтых адукацыйных мерапрыемстваў, не аднойчы несведама, падкідаюць калоды на дарогу свайго жыццёвага шляху.

Такім чынам неабходна маладым людзям сядаць за школьныя парты і закончываць 7 клас школы. **М. Х.**

ПАДПІСКА НА ДРУК — НЕАДКЛАДНАЯ СПРАВА

Чытачы савецкага друку павінны памятаць аб падпісцы, якая дазваляе рэгулярна і тэрмінова яго атрымоўваць. Падпіску прымае Прадпрыемства па распаўсюджванню друку і кнігі «Рух» (Przedsiębiorstwo Upowszechnienia Prasy i Książki „Ruch").

Падпіску на ўсе савецкія выданні на 1961 год прымаюць аддзелы і дэлегатуры «Руху» ў павятовых гарадах, а таксама гарадскі аддзел у Беластоку, вул. Ліпавая 32 а — толькі да 31 кастрычніка 1960 года.

Падпіску можна зрабіць на год, паўгода і квартал.

Усе выданні трэба заказваць згодна з актуальнай расцэнкай, з якой можна пазнаёміцца ва ўсіх пунктах «Руху» і «Пошты».

Дык не забывайце аб наладжванні падпіскі, калі хочаце мець заўсёды свежы штодзённы і перыядычны савецкі друк.

Эмка

АДКЛІКНІЦЕСЯ, ЧАМУ?..

Колькі ж радасці маюць жыхары вёсак, калі іх наведае аб'язное кіно. Вядома, кінафільм з'яўляецца неаднойчы адзіным культурным мерапрыемствам вясковага насельніцтва. Цешыліся жыхары вёскі Свіслачаны (Беластоцкі павет), што іх наведае аб'язное кіно. Але цяпер толькі ўспамінаюць аб гэтым, бо ўжо больш чым год як кіно да іх не прыязджае.

Дружныя жыхары гэтай вялікай вёскі яшчэ ў 1956 годзе грамадскім чынам перанеслі на новае месца будынак з астаўленай маёмасці і пры частковай дапамозе Павятовага саюза добраахвотных пажарных каманд у Беластоку дабудавалі стражацкую рэмізу. І вось такім чынам атрымалася зала на дэманстраванне кінафільмаў. З дэманстрацыі фільмаў у Свіслачанах карысталі таксама і жыхары навакольных вёсак, як Мастаўлян і інш. Інтэрвенцыі кінаманаў у справе паўторнага наладжання сувязей з аб'язным кіно не прынеслі рэзультатаў. Цікава толькі, чаму? Можа адклікнецца на гэта Ваяводскае праўленне кіно ў Беластоку. **(МК)**

СКОЛЬКІ ЧЫТАЮЦЬ

Павятовая ўстанова ў Пасынках (Бельскі павет) абслугоўвае 10 вёсак. За панскай Польшчы ў гэтых 10 вёсках розных газет і часопісаў у суме чыталі жыхары 33 штук.

Зараз на пошту прыходзіць 436 экземпляраў розных часопісаў. І так «Ніва» — 126, «Газета Беластоцкая» — 59, «Пшыяцюлка» — 55, «Грамада Рольнік Польскі» — 54, «Хлопска Дрога» — 7 і гд. **(м.х.)**

ШКОЛЬНЫ ПРАГРЭС

На кожным кроку сустракаемся з дасягненнямі навукі і тэхнікі. На палях паўзуць сельгасмашыны, у хатах электралямпачкі, швейныя машыны, мясарубкі і іншыя выдумкі ў кожнай гаспадыні пад рукою. Усюды тэхніка ўзяла верх, толькі ў школе пастарому вучаць дзяцей.

Неабходна навучанне ў школе дапасаваць да духу сучаснасці. Давайце разгледзім, чытачы, як увесці дасягненні дваццатага стагоддзя ў школьную праграму.

На першы агонь возьмем матэматыку, навуку сціслую, якая часта сядзіць у пячонцы, а не ў галаве вучня. Навошта на ўроках матэматыкі мучыць дзяцей лічбамі, калі маем лічыльныя машыны? Вучань ставіць на парту лічыльную машыну, слухае настаўніка, кнопачкі націскае, машына трахціць, «чык-тыр, чык-тыр», і выскакваюць гатовыя лічбы.

Або возьмем урок геаграфіі. Вучань перад картай пацее. Настаўнік прымушае дзіцё падарожнічаць па карце і палачкай паказваць, дзе даліны ляжаць, дзе горы расцягнуліся і куды рэкі плывуць. Ці не лепш паехаць з вучнямі ў Татры, паказаць горныя вяршыні; або накіравацца да вытокаў Віслы, паказаць Баранью гару і месца, дзе Чорная і Белая Вісалка зліваюцца ў Віслу. Напэўна такі ўрок геаграфіі спадабаецца вучням лепш за геаграфічную карту.

І фізіка павінна быць больш сучаснай. Механіку пара выкінуць з фізікі. Ніхто дагэтуль не выдумаў вечнага рухавіка, хоць кожны з нас праходзіў механіку.

Іншаземныя мовы могуць у школе застацца, цяпер вынайдзена машыну, якая перакладае 40 слоў у мінуту. Хай сабе настаўнік французскай ці англійскай мовай рэжа, перад вучнямі машынкі пішуць пераклад на беларускай мове.

Родную мову ў школе пакінем. Гімнастыку таксама пакінем без змены, вучні любяць рух; ды і мы ведаем, што ў здаровым целе — здаровы дух.

Як бачыце, мілыя чытачы, прапанаванае наватарства дасць вынікі ў навучанні, якія будуць ісці нага ў нагу з сучасным прагрэсам.

Хай пада мною зямля праваліцца, людзі добрыя, калі вучні з радасцю не сустрэнуць новую педагагічную праграму.

Дзядзька Лявон

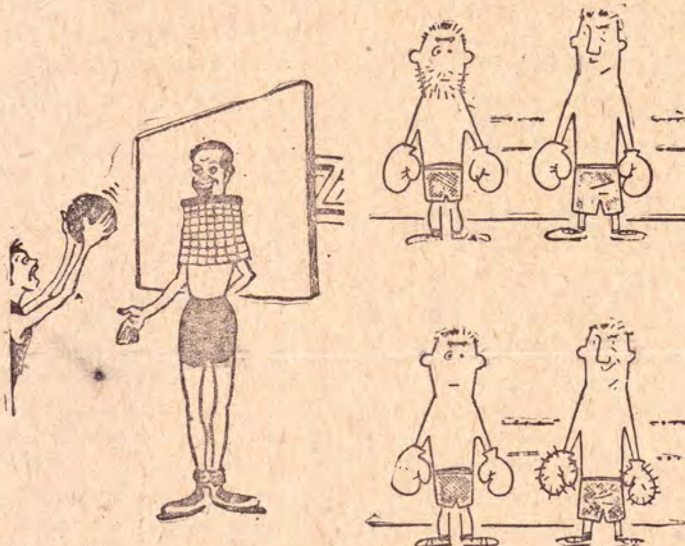

НОВЫ ВАРЫЯНТ АБАГОНЫ.

Перамога па колькасці ўдараў.

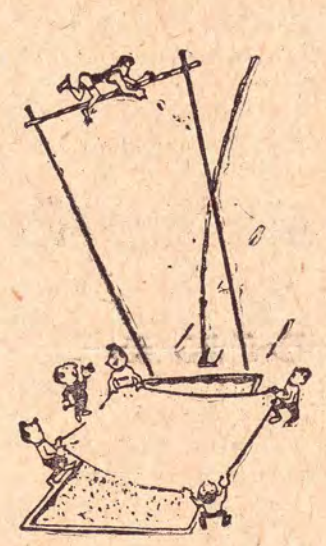

— Мы не хочам, каб гэты рэкорд быў для яго апошнім!..

Амерыканскія ваенныя манаполіі прызначаюць агромныя капіталы на адбудаванне ваеннай прамысловасці Заходняй Германіі. (з газет)

МАНАПАЛІСТЫЧНАЯ КАРМІЦЕЛЬКА

ПРЫЕМНАГА АПЕТЫТУ

Мо' калі прыйдзецца вам, даражэнькія, пабываць у Мілейчыцах, якія знаходзяцца ў Сямяціцкім павеце. Нават прыгожы гэта гарадок...

Але што там аб прыгожасці, калі есці хочацца. Есці? Калі ласка! У Мілейчыцах ёсць «сталовая», ёсць і «мясная».

Аднак раней паслухайце.

Вось нядаўна зайшоў я да свайго суседа, Ігната, а ён ляжыць на ложку, стогне, аж сцены дрыжаць, ды велізарны камень на жываце трымае.

Што з табою, Ігнат? — усхвалявана запытаў я суседа.

— Бяда, Якуб, няшчасце... — праз стогн адказвае сусед. — Бачыш, рабочы час, пад'есці мацней трэба, ну і купіў я крыху «дзяржаўнай» каўбасы, з'еў ды ў жываце так пачало рэзаць, што знахарку, Аксеню, мусіў паклікаць, каб лячыла хутчэй. А яна пашаптала поўгадзіны над грамніцай, паплюла тры разы праз левае плячо і казала вось гэты камень двухпудовы трымаць на жываце, каб цесна было гэтай чорнай сіле, што хваробу прыносіць. Як ужо, — кажа, — вельмі намучыцца пад каменем, то, мабыць, сама выйдзе! А ўсяму каўбаса вінавата.

— Ты, Ігнат, упэўнены, што гэта каўбаса? — недаверліва запытаў я.

— Пэўна, што так. То ж не што іншае, а кілаграм каўбасы за 50 злотых купіў я ў мілейчыцкай «мясной».

Не паверыў я суседу. Афармляючы адну справу ў мілейчыцкім гэзэсе, зайшоў я і да «мясной». Згодна з маею просьбай, кінуў прадаўшчык на вагу два кольца каўбасы, а яна быццам камень у ваду, з гэткім плюскам упала на вагавую талерку. Пацікавіла гэта мяне. Гляджу, а ў вагавой талерцы поўна вады.

— Што вы! — звярнуўся я да прадаўшчыка, — я ж вады не прасіў. Толькі каўбасу хачу купіць!

— А ваду дзе падзену, калі яна з каўбасы л'еццa? — адказаў прадаўшчык. — Мо' сабе астаўлю, каб «манка» было, што? Прадаю так, як мне даюць!

Што ж было рабіць? Прадаўшчык жа не вінаваты. Аднак апетыт на каўбасу прапаў у мяне, быццам рукою адняло.

«Браць, ці не браць» — стаю і думаю.

— Бяры, брат! — як бы адгадваючы мае хваляванне, адазваўся нейкі мужчына, які стаяў за мною ў чарзе. — Гэта новы, спецыяльны, мілейчыцкі сорт каўбасы, асабліва прыдатны на гарачыя дні. Вады з сабой у поле насіць не трэба. Маеш яе, брат, разам з каўбасою. Падумай, якая выгода!

Разумна чалавек гаварыў, няма што, пераканаў мяне, і я ўзяў каўбасу. Ну і даведаўся, што Ігнат праўду гаварыў — ужо на другі дзень апынуўся я ў шпіталі, бо нашая знахарка, Аксеня, наеўшыся каўбасы, сама захварэла. Там сусед па няшчасцю, нейкі Ігнат, расказаў мне, што, мабыць, прычынай нашай хваробы з'яўляецца начны стораж мілейчыцкай «мясной», які кожную ноч на сваю руку забаўляўся каўбасовай аправізацыяй сваёй сям'і і знаёмых.

— План аднак жа трэба было выконваць, — расказваў сябра па няшчасцю. — Але чым? Найтаннейшая ў Мілейчыцах вада, бо нічога не каштуе. Ну, то давай ліць ваду і ўсё ў парадку — каза цэла і воўк сыты.

Гэтым разам не пераканаўся я. Стораж — сторажам, а каўбаса — каўбасою. Раю тады праўленню ГС у Мілейчыцах, якому непасрэдна падлягае мілейчыцкая «мясная», няхай так паціснe яе кіраўніцтва, каб пацякла з яго вада, як з гэтай каўбасы, якую яны прадаюць па 50 зл за кілаграм.

Тымчасам старшыні гэзсу прыемнага апетыту жадае —

Якуб Асака

АДВАЖНЫ ПАЛЯЎНІЧЫ

Прыйшоў дамоў паляўнічы і расказвае суседу:

— Іду праз даліну і бачу — велізарны звер. Падыйшоў я да яго паціху і адрубаў яму кіпцюры.

Сусед кажа:

— Вось і відаць, што з цябе кепскі паляўнічы. Трэба спярша звяру адрубаць голаў, каб не з'еў.

Паляўнічы на гэта:

— Дык у гэтага звяра галава ўжо была адрублена.

Іван Бесялоўскі
Пасынкі

ВЫЛІЧЫЎ

Настаўнік да вучня:

— Колькі было войнаў у Англіі?

Вучань: — Шэсць.

Настаўнік: — Вылічы іх.

Вучань: — Першая, другая, трэцяя, чацвёртая, пятая і шостая.

Анна Шыманюк
Беласток

ЯК ПАЗНАЦЬ

— Па возеры плывае лебедзь. Як пазнаць, самец гэта, ці саміца?

— Вельмі проста. Кідаем у ваду кавалак булкі і назіраем. Калі лебедзь з'еў — гэта значыць што ён самец, а калі з'ела — саміца.

С. СЭБЭРЫН
Мастаўляны

У СУДЗЕ

Суддзя: — Вы, грамадзянін, справу выйгралі, можаце ісці дахаты, да жонкі.

Абвінавачаны: — Судзіце лепш мяне, грамадзянін суддзя, толькі да жонкі на адсылайце.

Юрка Скепка
Альхоўка

УПЭЎНЕНА

— Грамадзяначка, што вы збіраеце. Гэта ж такія грыбы, ад якіх можна атруціцца?

— Будзьце спакойны, гэта ж не сабе, а на рынак.

Вячаслаў Савіцкі
Гарадок